

«Det femte evangelium» og Steiners reise til Bergen

Til høsten er det 100 år siden Rudolf Steiner holdt medlemsforedragene om «Det femte evangelium» i Kristiania. Det er også 100 år siden Steiner og hans følge reiste over fjellet med tog til Bergen. Begge begivenhetene vil bli behørig markert i år. Først med et foredrag av Peter Selg om «Det femte evangelium» i Oslo den 10. oktober. Deretter inviterer selskapet til felles togtur til Bergen mandag 14. oktober og en påfølgende antroposofisk uke i Bergen 14.-20. oktober (se for øvrig arrangementsoversikten på s. 50-51).

Reisen med Bergensbanen tar i underkant av syv timer – mot 14 timer og 40 min. i 1913! Men utsikten er mye av den samme. Assja Turgenieff skriver: «Vidunderlig var den felles reise til Bergen. Det lille toget sto både ofte og lenge ved stasjonene. Man fikk oppleve stigningen opp i fjellene, den rene, nesten bedøvende fjellluft, de gjennomsiktige fargene, og iaktta glansen av de grønn-blå skiferberg.» Det var som kjent på denne reisen at Steiner fikk syn for Vossa-skiferen og øyeblikkelig bestemte at den skulle pryde Goetheanum-bygningens tak.

Under Rudolf Steiners foredrag i Nobelsalen i 1913 var det bare 200-300 tilhørere tilstede. Den russiske dikter Andrej Belyj skriver i sine memoarer at kurset i Kristiania ble annonsert i München fem uker tidligere for de 2000 tilhørerne til foredragsrekken om «Terskelens hemmeligheter»: «Det var uklart for oss alle hva man skulle forstå med tittelen *Aus der Akasha-Forschung. Das fünfte Evangelium*. Vi kunne bare anta at dette «Femte evangelium» skulle være viet til en drøftelse av evangeliekritikken. [...] men å slepe seg helt til Norge for en «kritikk» skyld, attpåtil om høsten [...] Arket hvor man skulle skrive seg på til kurset, hadde bare få underskrifter. For meg som var overbevist om det ikke-tilfeldige ved den slags bekjentgjørelser, var det annonserte tema et glimt av håp for løsningen av det spørsmål som fylte hele min sjel; uten å nøle løftet jeg hånden og meldte meg. Dermed var min skjebne avgjort. Hva skulle man gjøre i mellomtiden? Vi reiste til en fjord, og jeg takker skjebnen for min besluttsomhet den gang! Jeg hørte til de få som fikk være tilstede ved avsløringen – gjentakelsene av temaet var allerede en tilsløring.»

I Bergen holdt Rudolf Steiner et offentlig foredrag 9. oktober i Losjen over «Die Rätsel des Lebens» (Livets gåter), med temaene døden, skjebnen og søvnen. Omkring 400 tilhørere var til stede, og foredraget fikk positiv omtale i to Bergensaviser. Den 10. og 11. oktober talte Steiner for medlemmene om «Okkulte undersøkelser over livet mellom død og ny fødsel».

Under Bergens-besøket bodde Steiner hos Christian Smits d.e.s mor, Jacoba Johanne Smit, i Seiersbjerget 7. Christian Smit hadde til oppgave å følge Steiner til og fra foredragene: «Fremkomstmidlet var en gammeldags hestedrosje, en «cab», hvor det var trangt bak. Rudolf Steiner satt i baksetet og Christian Smit på klappsetet overfor, kne mot kne. Christian Smit skildret senere det voldsomme inntrykket dette gjorde på ham. De samtalte ikke underveis. En aften gikk Christian Smit med Rudolf Steiner gjennom hallen og opp den buede eiketrappen til Steiners rom. Steiner snudde seg og spurte: «Har De ingen spørsmål?» Christian Smit sa at det hadde han ikke. «De vil nok komme til å ha spørsmål», sa Steiner før han gikk til rommet sitt.» Christian Smit var på dette tidspunktet 27 år og sakfører- og dommerfullmektig. I sitt 40. år avbrøt han karrieren og reiste til Stuttgart for å studere ved Kristensamfunnets presteseminar. I 1927 ble han den første presten i Kristensamfunnet i Norden.

Sissel Jenseth

Kilder: Andrej Belyj, *Verwandeln des Lebens*, Basel 1977. Assja Turgenieff, *Erinnerungen an Rudolf Steiner*, Stuttgart 1975. John Baum, *Veien til religiøs fornyelse – Kristensamfunnets pionérår i Norge 1927-60*, Oslo 2009.